

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pavli Fvschi Episcopi Sarnensis De Visitatione Et
Regimine Ecclesiarvm. Libri Dvo**

Fusco, Paolo

Romae, 1616

De Officio Divino, Reverenter, horisq. debitis celebrando in ecclesia. Cap.
Vigesimvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61768](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61768)

facra. penit. c. 7. vbi in fine dicitur. In ecclesia Dei semper custoditū fuisse, vt nulla sit reseruatō in articulo mortis, atq. ideo omnes sacerdotes quoslibet p̄nitētes a quibusuis peccatis, & cēsuris absoluere possunt, & tex. Conc. ad propositū adducit etiā
 11 Nauar. eod. c. 27. nu. 271. vers. 6. † Sed quę rimus quādo dicatur quis in articulo mortis constitutus, respondetur ex veriori opinione, stari arbitrio boni viri, qui iudicabit ex illa infirmitate potius mortē, quā vitā esse eum habiturum, de alijs debent attendi circumstantiæ: si communiter eueniat mors. gl. in d. cap. pastoralis. tab. absolutio. 1. num. 33. vnum verbum Flor. in sum. 1. part. titulo 10. capitul. 3. §. 5. Iason. in l. 1. §. is videtur col. pen. ff. si quis iud. non obtemper. & in l. si quis posthumos. §. si filium. n. 44. ff. de lib. & posth. Fely. in eod. c.

pastoralis. Petr. Ger. sing. 12. Nauar. 26. Man. num. 31. vers. 23. & qualiter fiet absolutio quo ad Deum, & an intelligatur absolutus quo ad ecclesiam, quando fuit denunciatus excommunicatus, quod non sepellitur in ecclesia. Viguer. in cathol. Instit. de sacr. ord. §. 1. versiculo 18. cogitabis, & nota quod iniungitur semper quod superueniendo ex eo periculo mortis, se præsenteret superiori, a quo infirmitate cessante absolendus erat. Syl. eod. verb. num. 3. arg. c. de cætero, vbi not. de sent. excom. c. quod de his. c. quamuis, eod. tit. & est tex. not. & ibi doct. quando dicitur impedimentum cessare, in clem. 1. §. fin. de p̄n. vbi secundum Abb. pro simili q. est bona glōf. & esto memor, quia ille text. in graui facto multum profuit, in allegationibus est dictum, &c.

DE OFFICIO DIVINO, REVERENTER,

horisq. debitis celebrando in ecclesia.

CAP. VIGESIMVM.

S V M M A R I V M.

1	C ultus Dei est duplex.	8	Genus flexio est signum humilitatis: et variatur secundū personas, nu. 9.
2	Chorus quid sit, & ad quid inuentus.	10	Orandum est genibus flexis.
3	Laiici non debent stare in choro cum clericis celebrantibus.	11	Officiū diuinū in quibus consistat: & dicendum est in ecclesia, nu. 12.
4	Episcopus debet tollere abusus ortos in choro.	13	Clerici dicentes officium, quæ debent attendere, nu. 14.
5	Clerici in choro qualiter stare debent.	15	Officiū quale sit dicendū in ecclesia.
6	Magister chori est deputandus.	16	Beneficiatus vel in sacris constitutus tenetur ad officium diuinum.
7	Officiū magistri chori quod sit.		Clericus

- 17 Clericus dicendo officium satisfacit 31 *Maria Virgo semper est laudanda, ubi multa de eius vita, & morte, & qui Apostoli interuenerunt, & quae de eius sanctitate dicat B. Dionysius. nu. eo.*
- 18 Clericus excommunicatus an teneatur ad officium. 32 *Processio, quae fit cum candelis ardentibus, quid significet.*
- 19 Clericus celebrando officium, quomodo potest peccare. 33 *Laici an possint prescribere usum candelabrum.*
- 20 Episcopus qualiter procedat contra non dicentes officium. 34 *Dies ieiuniorum denunciandi sunt in ecclesia.*
- 21 Concilij Lateranensis dispositio contra omittentes officium. 35 *Cantus, qui debet fieri in ecclesia, & qui laudatur.*
- 22 Constitutio Pij Quinti Pont. Maxi mi ad idem. 36 *Missae ordinariae, seu feriales non est omissenda libenter pro particulari.*
- 23 Clerici habentes praesimonia tenentur ad officium ex eadem lege. 37 *Anniuersaria defunctorum quando sint celebranda, & quid sit anniuersarium.*
- 24 Pensionarius an teneatur ad officium, & quale. *Episcopi debent esse vigiles, ut anniuersaria celebrentur. nu. eo.*
- 25 Infirmus excusatur a celebrando officium. Et utrum habeat distributiones quotidianas, nu. 26. 38 *Simonia non est redditus accipere pro celebratione anniuersariorum.*
- 27 Missa mortuorum quando sit dicenda. 39 *Laici turbantes processiones, qualiter puniantur.*
- 28 Missas non tantum pro uiuis, sed, & pro mortuis dicitur. Et an pro paruulis baptizatis decedentibus. nu. 29. 40 *Litaniae non possunt fieri a laicis solis, sine clericis, & orationibus.*
- 30 Completorium non debet omitti dici in ecclesia. 41 *Litaniae instituta a Gregorio XIII. Pont. Max.*

SI multa diximus supra visitanda in ecclesia cathedrali ad augendam religionem christianam, non est omittendum, quin multa addamus dicenda de officio diuino in ipsa item ecclesia, & in alia principali celebrando, ex quo extollitur ipse cultus Dei. Qui est, duplex. Interior colendo Deum fide, spe, & charitate, mentis deuotione meditando, & exterior per obsequia extrinseca promptissima voluntate praestando, oratione per quam ad Deum ascendimus, & adoratione similiter

interiori, & exteriori, de qua dictum est supra, c. 8. nu. 2. sacrificia offerendo, laudesque debitas tantae maiestati cauendo, cum Psalmis, & Hymnis, Psalm. 149. Cantate domino canticum nouum, laus eius in ecclesia sanctorum. Exod. c. 5. & iterum Psalm. 80. Sumite psalmum, & date tympanum, Psalterium iocundum cum cythara, & in alio 95. Cantate domino canticum nouum, cantate domino omnis terra idque licet ab omnibus sit faciendum, expressius tamen a deputatis ad diuinum cultum, & eius mysteria.

ria. Vnde sancte institutum est, iure
 diuino officium celebrari a clericis,
 & iure positiuo ad certas horas desti-
 natū. Abb. in c. 1. num. 2. cum seq. de
 celebr. Miss. certoq. loco, & tempore
 in ecclesia conuenientibus. sic enim
 exprimitur ille cultus interior per fi-
 dem, spem, & charitatem. August. in
 Enchyr. ad Lauren. cap. 3. Canisi. par.
 2. in prin. † Et fuit antiquus mos ec-
 clesie ministros Dei conuenire in v-
 num, ad laudes ei porrigēdas, ad hoc
 est enim chorus institutus ad psallen-
 dum cū Hymnis, & canticis. vt Dei
 nomen reuerenter, pariterq. deuote
 laudetur. sess. 24. Concil. Triden. de
 reform. gen. cap. 12. §. omnes vero,
 dictus quasi consensio cantantium
 vel in sacris multitudo collecta alter-
 natim respondentes clerici in dupli-
 ci choro constituti iuxta ordinem
 Beati Ignatij (qui post Petrum fuit
 tertius episcopus Antiochenus) de-
 notantes Angelos, & spiritus iusto-
 rum laudantium Deum quasi reci-
 proca voluntate. Gul. in ration. lib.
 1. cap. 1. num. 18. sic legitur de anti-
 quis patribus Paulo primo Eremit.
 & mirabili illo Antonio, quibus col-
 loquentibus multa de regno Dei,
 coruus integrum panem attulit, cum
 primo, Paulo dimidiatum; qui sum-
 pto cibo cum gratiarum actione, vbi
 tantisper recreati sunt, iterum gratis
 de more Deo datis noctem in diui-
 nis laudibus consumpserunt: de cho-
 ro etiam not. legistæ, in l. si chorum.
 ff. de leg. 3. licet varie possit accipi.
 declarat. glos. in l. cum eiusdem. ff. de
 edil. edict. & Ouid. lib. 3. Metamorph.
 dum Delphinorum piscium natu-
 ram describit.

Inq; chori ludunt speciem.

3 Cū vero † ipsi clerici sunt in cho-
 ro celebrātes, laici nō debēt infimul-
 stare c. sacerdotum, de consecr. dist. 2.
 cap. 1. de vit. & honest. cleri. Floren.
 in 3. tit. 12. c. 3. in princ. & c. 7. §. addu-
 cit mirabile exemplū Beati Ambro-
 sii Archiepiscopi Mediolanensis (ex
 quo admodū illustris est effecta inter
 alias Italiae vrbes ipsa ciuitas Medio-
 lanensis: sicut iterū hodie exultat de
 sanctitate, & vigilantia, atque sapien-
 tia alterius ipsius Archiepiscopi, am-
 plissimi. S. R. E. Cardi. Caroli Borro-
 mei,) quia a choro clericorum iussit
 recedere Theodosium Imperatorem
 & inter laicos sedere, quod præcep-
 tum humiliter, & reuerenter adim-
 pleuit Pius Imperator, vt multi ex in-
 de dixerint quid maius; an zelus Am-
 brosi: an ebedientia Imperatoris, v-
 trumq. admiramur, & laudamus? de-
 bent ergo laici recedere, nec turbare
 diuinū officium, quod si turbauerint
 grauissime puniantur per excommu-
 nicationē, & etiā iure ciuili. C. de epi-
 sco. & cleri. l. si quis in hoc genus, in
 fra. nu. 39. † Si qui forsā abusus (q̄
 absit) in choro sint orti, omnino tol-
 lantur ab episcopo, vt dissolutiones,
 mutationes locorū, risus, cantilenæ,
 aliaq. de honestātia ipsum officium.
 sess. 22. Conc. Trid. de obseru. & euit.
 in celeb. Miss. §. ab ecclesiis. est enim
 abusus, id est malus vsus, quasi contra
 naturam. l. 1. §. si iendum. ff. de edil.
 edict. Abb. in c. ex litteris nu. 2. de cō-
 uers. in fid. & perniciosus abusus. de
 celeb. Miss. cap. perniciosus, vana, &
 prophana colloquia, deambulationes,
 strepitus, clamores, secularesq.
 actiones, choreæ itē omnino alienæ
 a clericis, eod. cap. 12. ludi, tripudia
 tollantur, de consecr. dist. 3. capitulo
 in re-

in religiosa. Dom. Pauli. in hoc tract.
 q. 7. nu. 58. nihil cōmune cū ipsis pro-
 hibitis, ne quod in secularibus actio-
 nibus plerūq. prohibetur, in eccle-
 sia Dei admittat. arg. c. 2. in fine. de cu-
 5 stod. euchar. † Sed stare debēt clerici
 in choro cū superpellicijs, & canere
 quādo eis cōpetit, non mutescere, si-
 cut canes muti non valētes latrare. I-
 sai. c. 56. c. sit rector. in princ. 43. dist.
 honestatē praeferant corde, & gestis, 7
 quia oculus impudicus nuntius est
 cordis impudici. c. nec solo. 32. q. 5.
 vnusquisq. in loco decenti. minores
 deferant superioribus: ipsi officio in-
 tenti, non deserāt cultū diuinū ante
 finē, neq. tardi veniant ad officiū, pi-
 leos in choro nō deferāt, prae mani-
 bus nō chirotechas, seu pelles odori-
 feras, aut seruiāt, vt Deum laudātes,
 aut nō accedāt: prae stat enim nō face-
 re, quā male facere. l. i. ff. si quis in ius
 voc. nō ier. per gl. in l. mora. ff. solut.
 matri. & dixit alia glossa. in c. si Pau-
 lus in fine. ead. 32. q. 5. q̄ melius est
 nō incipere, quā ab incēpto desiste-
 te, desistitur enim ab officio, cum or-
 do debitus, ipseq. modus stādī, seu ēt
 gestus profanatur. descendendo ab
 altitudine cultus diuini, ad circuitum
 profanum. ead. gl. in verb. opprobria
 6 ipso c. si paulus † Quod vt euitetur,
 deputandus est magister chori, qui sit
 sufficiens ad id munus explendum:
 & cui cæteri obediant, qui vbi ma- 8
 gnus est cler⁹ potest instituere duos
 ex nouitijs iunioribus, qui intonent
 dicenda, signumq. alijs dent, ex qui-
 bus potest omnium ad ecclesias cre-
 scere deuotio, & cantus ordinetur
 iuxta officium, & missa, si duplex sit,
 vel semiduplex aut de feria, vt om-
 nes concordēs se inuicem habeāt. cle

rici minores suo fungantur officio,
 & ordinatim, vt sciāt quales postea
 conueniat se esse: & vbi nō sunt pro-
 curet episcopus; vt in ecclesijs cathe-
 dralibus, collegiatis, parochialibus,
 ipsorum quatuor minorum ordinū
 functiones restituantur, nec per alios
 nisi per constitutos in dictis ordini-
 bus exerceantur. ex decreto eius. Cō-
 cil. Trid. sess. 23. de sacram. ordin. c.
 17. † Instruat ēt sacerdotes circa Mis-
 sas dicendas, quomodo, & qualiter,
 & quae cauenda sunt prae doceant, &
 cum quibus cæremonijs, vt optime
 aduertit Contra. denuntietq. eis, qua-
 le sit officium celebrātorum, quē an-
 tiphonæ, psalmi, versus, lectiones, re-
 sponsoria, itē quādo ledendum, stan-
 dum, genuflectendū, qui dicturi sunt
 epistolā, euangelium instruantur pri-
 mū in sacristia, & q̄ incedāt omni de-
 uotione ad altare, vultu dimisso, vbi
 si residet sanctissimū sacramentum
 Eucharistiæ, profunde genuflectant,
 si adest tātum crux, cum debita reue-
 rentia capite inclinato; faciat insup
 tabellā in sacristia describens per sin-
 gulos menses, vel per singulas ebdo-
 madas, Missas, anniuersaria, officia,
 singulis diebus, & horis dicenda ab
 ipsis presbyteris, & alijs, quo tem-
 pore, quo ve ordine, quod similiter
 ab omnibus obseruari procuret, hæc
 ex synodo prouint. Mediol. 2. par.
 de offic. mag. chor. † Fuit autē genu-
 flexio omni tempore magnū signū
 humilitatis. sic Plinius elephantis na-
 turā commendās. lib. 8. de nat. histor.
 c. 1. in fine. scribit Gul. in ration. lib.
 5. cap. 2. nu. 45. de genuflexione in
 nomine domini nostri Iesu Christi.
 lib. 6. capitulo 7. num. 28. corā quo
 prostrari debemus genu cordis, &
 corpo-

corporis, de immun. eccl. c. decet domum Dei. in bulla Pij V. Pont. Max. inc. cum primū de prohib. blasphem. & al. §. Vt igitur ann. 1566. 1. sui Pont. cum humilitas sit virtus quædā qua homo verissima cognitione sibi vile scit & gl. si. in c. 1. de relig. dom. in elem. ponit gradus ipsius humilitatis ibiq. affert dictum Diaboli ad Macarium Eremitam, ieiunas interdum, & ego nullo vmquam cibo reficior, tu sæpe vigila, me numquam sopor oppressit: humilitas tua sola me vincit: ipsa est, quæ aperit regnum cælorū, & relecat mysteria scripturarū, quæ per actus exteriores denotant, & quæ maxime genuflexione. † Sed tñ varia tur sñ qualitates personarū, in quo, & populus est docendus. Deo nanq. Domino animæ, & corporis vtroq. genuflectitur. ad Ephes. c. 3. flecto genua mea ad patrem D. N. Iesu Christi. Prælati ecclesiarum genu dextero, tamquam supra animas positus, Dominis vero temporalibus. genu tantum sinistro, vt super corpora potestatem habentibus Matt. c. 10. Beatus Vincent. ord. præd. in vig. Ascens. quod ostendit dominus apud Luc. c. 12. ne terreamini ab his, qui occidunt corpus, & post hæc non habent amplius quid faciant, ostendam aut vobis, quem timeatis, timete eum, qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam, ita dico vobis hunc timete, & c. † Oratio autem fit genibus flexis, sic nostram miseriam cognoscamus, & humilitatem confiteamur: Christus dominus noster traddens nobis exemplum Matth. c. 26. Luc. c. 22. positus genibus orabat dicens. Pater si vis transfer calicem istum a me, & factus in agonia pro-

lixius orabat, & progressus pusillum procidit in faciem suam orans, & dicens, & c. quod est plus, quam genuflectere, & Luc. c. 6. & erat pernoctans in oratione Dei. non tamen præces fiunt semper in ecclesia genibus flexis, cum aliquibus diebus erecti stare doceamur. diebus Dominicis, Paschalis, Pētecostes, natiuitatis Domini, & alijs. tex. not. in c. 2. de fer. & diffuse de omnibus videri potest Didac. Co. uar. lib. 4. var. resol. c. 19 n. 7. † Constat autem officium diuinum in septē horis, quas canonicas dicimus. ps. 118 septies in die laudem tibi dixi. correspondentibus ipsis horis singulis mysterijs passionis Christi. Gul. in ratio. lib. 1. c. 1. & dicuntur horæ canonicæ certa officia diuina certis horis ab ecclesia instituta, nocturnas, & diurnas horas dicit summus Pontifex. in extrauag. cum nonnullæ. de præb. & dignit. & alibi officium nocturnum. pariter, & diurnum. in c. dolentes de celeb. Miss. §. hæc igitur. qui est not. in materia, & grauib. vtitur verbis, vel dicuntur horæ canonicæ, quædā satisfactio obligationis cōtractæ pp ordinē, beneficiū, officiumve susceptū, cui tale imminet onus. Alber. de Fer. de hor. canon. n. 12. nec nouū inuentum, sed etiam in veteri testamento id obseruatum legimus apud Cypri. dum tract. de exposit. oration. domi. & bonus tex. in cap. presbyter 91. dist. plenius Nau. in suo tra. de orat. & hor. canon. super. c. quando autem stamus. de conf. dist. 1. vbi eleganti ordine per 22. cap. omnia differit. nam beneficium datur propter officium, cap. si. de rescr. lib. 6. quod si non dicitur, non tribuit gaudium capienti. cap. obertus de orto. §. in primis, de mil.

mil. vass. qui cont. est qui habet aures
audiendi audiat dicit gl. in c. preced.
12 eo. tit. † In ecclesia celebrandum si in
ea sunt clerici intitulati, (vt in omni
cathedrali, & principali esse debent)
quia ecclesie ad hoc sunt inueta, de
consec. dist. 1. per to. & Petrus, & Ioan
nes ad horam orationis nonam ascen
debant in templum Act. Apost. c. 3. &
secundum morem ipsius ecclesie de
bitis horis facto signo per campana.
Ecclesia. n. proprie est dicta domus
Dei, & orationis. ead. sess. 22. Concil.
Trid. de obser. & euit. in celeb. Mis. §.
ab ecclesijs, quamuis propter incom
moditatem, seu etiam distantiam per
mittatur in aliqua ecclesia horas sta
tum post Matutinū dici vsq. ad nonā
inclusiue, q̄ in ecclesijs regularibus,
vel vbi ipsi presbyteri vitam ducunt,
& habitationē, non permittitur. quia
possunt commode vnicuiq. horæ re
spondere, & seruire. † Qui dū officiū
celebrant, prouidendū est, ne exeant
chorū, ne discurrāt fabulantes, silētiū
fugientes, intēdāt exterius colloquū
tionibus laicorū, dūq. auditū ad inde
bitos sermones effundunt, aures in
tentas non porrigunt ad diuina. eod.
c. dolentes, sed intēti sint ipsi officio,
in doctrinis, & consilijs fructuosi, cu
ræ animarum si inest, & diuino offi
cio peruiigiles, benedictiones facien
das, cæremoniasq. cū honestate tra
ctent, vt per ea declarent, se mēte, ac
deuoto cordis affectu, non solū cor
pore adesse. iuxta dicta ead. sess. 22. de
refor. c. 1. §. neminem, semper cū de
centi vestitu. ex alio decreto eiusd.
Conc. sess. 24. de refor. gen. c. 12. §. ve
stitū. sicq. conuersatione, sermone, &
scientia in ecclesia luceant: sess. 14. de
refor. c. 1. Nicol. Plou. caut. 1. tonsurā,

& coronam debitam gestando. clem.
2. de vit. & hon. cler. Nau. in Man c.
25. nu. 111. fol. 430. quæ designat in
presbyteris, & alijs depositionem om
nium temporalium, ex Institutione,
Rom. eccles. tēpore B. Petri. 24. dist.
14 c. prohibita. 13. q. 1. c. duo sunt. † Ip
sumq. officium recitent voce graui,
& honesta, non procurantes modum
placendi laicis, propter modulationē
& suauitatem, nec Breuiarium in ma
nibus, cor, & oculos ad secularia, ac si
in echstasim sint positi, & quæ dicen
da sunt in medio ecclesie, non supra
chorum, tamquam dedignantē de
gradu descendere, nec aliorum voces
occupent? Sed omnes suo gradu in
cipiant, & sequantur, etiam, quod ipsi
digniores se cognoscant, si non per
sonas, officia tamen in eis cōsideran
tes, caput inclinet, quoties nomen do
mini nostri Iesu Christi refertur, in
cuius nomine omne genu flectatur,
cælestium, terrestrium, & inferorū.
ad Phil. c. 1. & eod. §. vt igitur in bul
la prædicti Pij V. & idem ad versus
Gloria patri, ad symbolum in illis
verbis. Et incarnatus est. ad euang. lo.
c. 1. Et verbum caro factum est, & ad
aliud, & Procidentes adorauerunt
eum. Matth. c. 2. etiam in his tribus
genus flectendo, ad Benedictus, ad Ma
gnificat, Nunc dimittis, & sic de reli
quis iuxta ritum sanctæ Ecclesie, dū
euangelium legitur, nō sedentes, sed
stantes venerabiliter curui, in conspe
ctu euangelii, vt Dominica verba in
tente audiant, & fideliter adorent c.
Apostolica anthoritate, de cōs. dist. 1.
15 † officiū non aliud dicatur in eccle
sia ab ipsis presbyteris, & clericis,
quam secundum morem Rom. eccle
sie: & licet episcop⁹ quilibet, & eccle
sia

fia posuiffet sibi particulare institue-
 re officium, vt dicit Ioan. de Lign. de
 hor. canon. num. 3. quod cæteri sequi
 tenebantur, & eo cessante iuxta ritū
 Metropolitanæ ecclesiæ, & episcopalis
 12. dist. c. de his: ex quo proces-
 sit, vt in ecclesia Dei, varie, & diuersi
 mode laudes canerentur. & officium
 celebraretur, quod admodū egre fere-
 bat magnus ille Pōtifex Paulus quar-
 tus, vt Pius Quintus eius imitator in
 bulla de celebra nou. offic. testat (de
 quo erat not. Conc. Tolet. 4. c. in hæc
 verba Placuit, vt vnus ordo orandi,
 atq; psallendi a nobis per omnē Hi-
 spaniā, atq; Galitiam conseruetur. v-
 nus modus in Missarum sollempnitati-
 bus, vnus in vespertinis officiis: nec di-
 uersa sit vltra in nobis ecclesiastica
 consuetudo, quia in vna fide contine-
 mur, & regno.) tamē vt sancti Patres
 verbum habuerunt in Conc. Trid. ex
 nouo officio edito eiusdem decreto,
 & iussu dicti Pii Quinti, non nisi ipsū
 nouum officium celebrare debent, p-
 ter aliquod particulare alicuius eccle-
 siæ supra ducentū annos institutum,
 si id mutare noluerint. §. i. s. exceptis. 18
 Abolito in totum officio triū lectio-
 num compilato per Fran. Quig. tit.
 fant. Cruc. in Hierusal. presb. Cardi.
 16 † Omnes igitur clerici beneficiati, &
 in sacro ordine constituti de iure te-
 nentur ad celebrādum diuinum offi-
 cium c. dolentes supra cit. Io. de Lig.
 de hor. can. 2. quæst. cum propter offi-
 cium detur beneficium c. fi. de reser.
 lib. 6. si enim lucra sectantur, rationis
 est, vt & id onus ferant. clem. 1. de cē-
 sib. & per not. in cap. 1. de celeb. Mis.
 & ad officium Beatæ Mariæ Virgi-
 nis, stante maxime consuetudine
 ipsius ecclesiæ, quæ non est abroga-

ta per ipsam bullam in nou. Breuiar.
 in aliis tamen certis diebus, cum in-
 dulgentiis, si dicatur, iuxta tenorem
 præfatæ Constitutionis, dummodo
 non omittatur vbi consuetudo fuit.
 §. hoc autem & Flor. 3. part. tit. 13. c.
 17 4. §. 3. Ipsasq; horas integras quas di-
 cat, eo maxime, cum stipendiis eccle-
 siæ sustentetur. Host. in sam. de ce-
 lebra. Miss. §. a quibus: in quo est no-
 tandum, quod clericus obligatus di-
 cere officium, vt supra, dicendo,
 etiam quod sit ratione obligationis
 contractæ, ad huc meretur, meritūq;
 ei accrescit, quia facit actum ex ne-
 cessitate, potiusquam ex voluntate.
 argumen. l. cum postulassem in fine.
 ff. de damn. infec. gloss. not. & obli-
 uioni non danda allegat tres ratio-
 nes in clementi. 1. in verb. seipsum de
 reliq. & vene. san. adducens dictum
 Augustini.

*Felix necessitas, quæ ad meliora
 compellit.*

Et gloss. allegat Abb in c. 1. num.
 3. vers. quid autem, de sum. Trini. in
 cap. cum quidam vbi omnino Fel. de
 iur. iur. † Et ad celebrationem officii
 tenetur etiam clericus excōmunica-
 tus (licet priuatim non publice.) su-
 spensus, aut interdictus, nec potest
 18 omittere, alias nouum incurret pec-
 catum, cum sit de præcepto, & omit-
 tens, peccat mortaliter. 4. dist. cap. de-
 nique. Ioan. Lig. de hor. can. quæst. 6.
 & 7. gloss. in cap. illud de cleri. ex-
 com. min. cap. presbiter. 28. dist. estq;
 omnium communis opinio. Ioan.
 Briaert. in quodlib. quæst. 4. propos.
 5. post. qq. quod l. Adrian. Sexti Pont.
 etiam quod sit priuatus beneficiis, &
 existat in ordine sacro. Couaru. in c.
 alma mater, prima part. §. 3. num. 7.
 vers.

vers. sic & excommunicatus, & §. 5. n. 2. de sent. excom. lib. 6. insuper q̄ fuerit iniuste excommunicatus, idem not. lib. 3. var. resolut. c. 13. nu. 8. vers. 12. circa medium, & sequuntur doct.

19. † Item celebrando quis officium potest peccare multis, modis non recitādo horis debitis, nisi ex necessitate, aut iustis de causis. cap. presbyter. 91. dist. male recitando, partem omittendo, syllabas contractando, ordinem præposterando, horam ante horam debitam, versus mutādo, & quæ stādo debent dici, sedēdo, aut non genibus flexis, cum præcipitur sanctū particularem quærendo, pro omittendo officium de feria. multa Alua. Pelag. de planct. eccl. lib. 2. c. 27. Mart. Nauar. in Man. c. 25. nu. 96. cum plur. seq. & nu. 118. & omittens semper peccatū mortale. vel si vnam horam, aut duas duo peccata, & si ex obliuione reliquisse horā, vel psalmū, si beate recodetur, tenetur supplere, nec laudatur aliquorum distū, vt omittenti officium, vel vnū, at duo, adiungātur solum pænitentia de illis repetendis, q̄ nō obseruatur, sed in aliud piū opus cōmutādum, secundū qualitatem pænitentis, & est satis rationale. ex Florent. eod. cap. 4. §. 5. & 6. & per

20. alia quæ dicemus. † Episcopus igitur visitans habet inquirere, si ecclesiastici ipsi contineant celebrationē ipsius officii, si in choro qui tenentur, hora conuenienti, nocturnū melius de mane, quam de sero, aliasq. horas debito tempore iuxta eundem tex. c. dolentes. & c. 1. & cap. Eleutherius 97. dist. sicq. de aliis in sacris constitutis, & in omnibus beneficiis alias punctum horæ amittat deficiens, & quandoq. totius distributionis contingentis, nec

excusatur ille presbyter, qui omnes penitentiarios vr̄bis fastidiuit, petendo se declarari excusatum a celebratione officii, ex capitis dolore, cum iā visum fuerit, quod intermedie modo vnam horam dicere poterant, modo aliam, sicuti ex aliis factis apparebat, & licet Pius Quintus Pon. Max. reliquerit suæ conscientie, quia non acquieuit, apparuit multum peccare. (vide quæ dicit Mart. Nau. de hor. cano. c. 11. & infra. nu. 25.) † Vbi vero aliquem clericum beneficiatū defidem inuenerit omittentem officiū, procedat contra ipsum ad pœnas impositas in Conc. Later. sub Leone X. sess. 9. tit. de reform. Cur. §. statuimus quoque & ordinamus, vt quilibet habens beneficium cum cura, vel sine cura, si post sex menses ab obtento beneficio, diuinum officium non dixerit, legitimo impedimento cessante beneficiorum suorum fructus non faciat, pro rata obmissionis recitationis officii, & temporis, sed eos tamquam iniuste perceptos in fabricas huiusmodi beneficiorum, vel pauperum eleemosynas erogare teneatur. Si vero ultra dictum tempus, in simili negligentia cōtumaciter permanserit, legitima monitione præcedente, beneficio ipso priuetur, cū propter officium detur beneficium. Intelligatur autem officium omittere quoad hoc vt beneficio priuari possit, qui per quindecim dies illud bis saltem non dixerit meminisse remissive in fam. singul. in l. c. nu. 107. quia abutitur gratia sibi concessa quia officii causa beneficium sibi dati, non dicit, ergo perdit beneficium, q̄ tunc ei euadit maleficium, propter peccatum mortale, q̄ incurritur, non celebrando etiam, q̄ ignorat,

ignorat, duplici grauatur onere, quia si nō idoneus abstinere debebat. c. nō est putāda, in fi. i. q. 1. Mart. Nau. in hoc trac. eod. c. 11 nu. 20 ponēs versū Oratii poetæ de scribentibus ad quæ natura ipforum admodum diueria.

Sumite materiam vestris, qui scribitis equam.

Viribus, &c.

Peccat tamen eo magis non adhibendo diligentiam † Sed quia dubitari poterat, de ea constitutione, vel in declaratione tēporis ad remouendum dubium, procedat similiter contra omittentes, secundum nouissimā constitutionem Pii V. Pont. Max. incip. in prox. Later. 1571. pontif. sui an. vj. quam verbatim refert idem Mart. Nauar. in Man. cap. 15. num. 122. fol. 438. super rata omissionis officii, & temporis, secundum quam ratam episcopus faciat erogari fructus in fabricam ecclesiarum, vel in eleemosynas pauperum, quod adeo verum est, vt ad restitutionem omittens teneatur, nec facit fructus suos, pro quibus diebus omiserit, vt necesse sit indulgentiā a sede Apollonica habere, prout scimus, & vidimus practicari proximis annis, & cum in practica visitādi discutiatur, pro maiori commoditate ipsam legem hic inseri curauimus, cuius tenor est.

PIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuā rei memoriam. Ex proximo Lateranēsi Concilio pia, & salubris sanctio emanauit, vt quicūq. habēs beneficiū ecclesiasticū, cū cura & sine cura, si post sex menses, quā illud obtinuerit, diuinum officium legitimo cessante impedimēto non dixerit, beneficiorū suorum fructus p. rata omissionis officii, & tēporis suos

non faciat sed eos tamquam iniuste perceptos, in fabricas ipforum beneficiorum, vel pauperū eleemosynas erogare teneatur. Verumtū multorū animi suspensione tenētur, cuiusmodi ratæ prædictæ ratio sit habenda. nos huic rei, euidētius, atq. expressius prouidere volentes. Statuimus, vt qui horas oēs canonicas vno, vel pluribus diebus intermiserit, oēs beneficii seu beneficiorū suorū fructus, qui illi vel illis diebus responderent, si quotidie diuiderentur. Qui vero Matutinum tantū dimidiā, qui cæteras oēs horas aliam dimidiā: qui harum singulas, sextā partem fructuū eisdem diei amittat. Tamen si aliquis choro additus non recitans, omnibus horis canonicis cū aliis præsens adsit, fructusque & distributiones forte aliter assignatas sola præsentia iuxta statuta, cōsuetudinem fundationē, vel alias sibi lucrificasse prætendat. Is est præter fructuū, & distributionū ammissionē. Item ille, qui primis sex mensibus officium non dixerit, nisi legitimum impedimētū ipsum excusauerit, graue peccatū intelligat admisisse: Declarātes præstimonias, præstimoniales portiones, & qualiacunq. alia beneficia, est nullū omnino seruitiū habentia obtinentes, cū prædictis pariter contineri. At quicumq. pensionem, fructus, aut alias res ecclesiasticas, vt clericus percipit, eū modo prædicto ad dicendum officiū parū B. Mariæ Virginis decernimus obligatum, & pensionū, fructuū, rerumq. ipsarū ammissioni obnoxium, nulli ergo, &c. † Per quam legem determinat questio, de qua erat dubiū q. obtinentes præstimonias, seu partes præstimoniales, & omnia quæcumque alia beneficia,

ficia, etiam quolibet seruitio carentia
 teneantur recitare dictum officium,
 namq. comprehenduntur sub eodem
 præcepto. §. declarantes, quod est
 contra istos habentes beneficia rura-
 lia, sine aliqua ecclesia, & titulo, seu
 terras prædiales dictas, vt tenēt mul-
 ti Neapolitani in pluribus locis, de
 quibus infra lib. 2. cap. 7. n. 6. & quod
 præstimonia de iure sint beneficia se-
 cularia, tenet Petrus Rebuff. in prac.
 benefic. tit. secul. ben. nu. 16. fol. 7. &
 in Conc. Tri. ses. 14. de refor. cap. 9. &
 prius sess. 5. de refor. c. 11. §. de cæte-
 ro. in c. fin. in prin. de concess. præb.
 lib. 6. & beneficia ecclesiastica, & per
 petua dicit. do. Pavi in sua glo. in ex-
 traug. Ioan. 22. suscepti, de elect. ad-
 ducit Oldr. conf. 114. incip. in eccle-
 sia Gallagoritana, & id Pius confir-
 24 mauit eod. §. declarantes. † Et hoc di-
 cimus de pensionario, qui licet alteri
 renuntiauerit beneficiū quo obliga-
 batur ad celebrationem huius officij
 tenetur tñ ad officium paruum, & ho-
 ras B. Mariæ Virg. sub eisdem poenis
 amissionis fructuum & pensionis, vt
 in §. at quicumq. ead. Tege cōtinetur,
 & iuxta quam constitutionem episco-
 pus habet determinare, & multa de-
 clarari possunt ad eius intelligētiam
 per eundem Mar. Nauar. ipso c. 25.
 vsq. ad nu. 24. (& utilis fuit disposi-
 tio particularis, quia de rigore iuris,
 ex quo particibar de ecclesia, & for-
 san pensio absorbebat fructus inte-
 gros, q̄ teneretur ad ipsum officium.
 25 Vnde cessat scrupulū.) † infirmus ta-
 men excusatur a dicēdo officiū doct.
 in cap. 1. de celebra. Miss. quando ta-
 men infirmitas est talis, quod dicen-
 do causaret damnum, aggrauaret-
 que morbum, quia tunc in nullo te-

netur, nec audire si nocet, nec conua-
 lescens recuperare. 91. dist. cap. cleri-
 cus Aluar. Pelag. lib. 2. cap. 20. col. 10.
 circa med. Nicol. Plou. de hor. cano.
 q. 4. vbi de multis alijs. Nauar. eod. c.
 11. eiusd. tract. de hor. can. Viguer. de
 vii. iust. §. 5. ver. 4. pone. nu. 21. ex
 quo non excusatur alius nobilis, qui
 poterat dicere interpellatim, quam-
 uis simul vno tempore non, cum in-
 firmitas dabat spacium, nec cum alio
 recitando causabat damnum tātum,
 & si vno die plus, duobus tamen mi-
 nus Nauar. eod. cap. 25. nu. 110. & c.
 11. alleg. & de alio simili dicto, vide
 26 supra eod. cap. num. 20. † Et hoc de
 infirmo est ampliandum, quod licet
 distributiones quotidianæ non nisi
 interessentibus sint dandæ, per ea,
 quæ late diximus supra cap. 15. nu.
 25. dantur tamen infirmo, quando ve-
 ra existit causa infirmitatis, etiam ob
 culpam prouenientis, secundum v-
 nam subtilem quæstionem receptam
 per domi. Couarr. lib. 3. var. resolut.
 cap. 13. num. 8. & cum in facto esset
 quæstio fuerunt multa allegata, sed
 non fuit determinatum ob instantiā
 aliorum, cui dubio eram contrarius,
 quia dederat ille causam delicto, &
 peccato, per quod infirmitas proue-
 nerat. licet Couar. non declarasset,
 nec ex maleficio debebat portare
 commodum, & male meritis debe-
 bat publica egestate laborare. l. bona
 fides. ff. de poss. alias esset iniuriam
 nasci, vnde iura oriuntur l. memi-
 nerint. C. vnde vi. cap. qualiter, &
 quando in princ. de accus. & inde-
 cens est crimen suum, commodis
 alienis impendere. cap. fin. 46. dist.
 & hoc de rigore iuris, aliud de æqui-
 tate, ne afflicto adderemus maiorem
 affli-

afflictionem l. diuus. ff. de offic. præ-
 fid. l. tam de mentis. C. de episc. aud.
 27† Cum ipso item officio in ecclesia
 cathedrali dicendo cōputamus Mis-
 sam mortuorum dicendam qualibet
 feria 2. non impedita festo nouem-
 lectionum, extra tamen tempus pas-
 chale, & aliā quolibet primo die cu-
 iuslibet mensis pro sacerdotibus de-
 functis, iuxta rub. noui Missæ cum suo
 offic. mort ex alia simili rubric. no-
 ui Breuiarij. Nicol. Plou. 2. part. q. 7.
 quod episcopi in visitatione, & ex-
 tra sub graui præcepto obseruari cu-
 rabunt, cum sacerdotes iam obliui de-
 fecerint, & ne commemoratio defun-
 ctorum omittatur, maxime eorum,
 qui pro suarum animarum salute le-
 gata pia reliquerunt. sess. 25. Concil.
 28 Trid. de refor. gen. c. 4. † Missæ nam-
 que sacrificium recte, & rite non so-
 lum pro uiuis, sed etiam offertur pro
 defunctis in Christo, nondum ad ple-
 ne probatis. sessio. 22. eiusdem Conc.
 de sacrit. Miss. c. 2. & canon 3. Si quis
 dixerit Missas non debere offerri pro
 uiuis, & defunctis, pro peccatis, pœ-
 nis, satisfactionibus, alijs necessitati-
 bus anathema sit, cum sit potissimū
 suffragium pro animabus detentis
 in Purgatorio. eadem sess. 25. de pur-
 gat. in princip. & infra alio loco dice-
 mus, quia suffragia ecclesiæ sunt cau-
 sa meritoria purgationis eorum, qui
 sunt in purgatorio, Franc. de May. de
 suffrag. Couar. in repetit. c. alma ma-
 ter, l. p. §. 5. & §. 4. de senten. excom.
 lib. 6. Petrus de Soto de suffrag. de-
 funct. lect. 3. duobus modis secundum
 Dom. Petrum; & per viam gratiæ, &
 per viam iustitiæ, per viam gratiæ,
 per intercessionem publicam capi-
 tis, quæ in collatione sacramenti al-

taris est: & per intercessionem priua-
 tam membrorum, scilicet per ora-
 tiones iustorum: sic, & dupliciter per
 viam iustitiæ, per modum redemptio-
 nis pœnæ, per largitionem eleemosy-
 narum Tob. 4. c. Luc. c. 14. & per mo-
 dum solutionis pœnæ in afflictione
 29 ieiuniorum. † Etiam pro paruulis ba-
 ptizatis decedentibus mūdatis a pec-
 cato originali, licet non habeant ali-
 quid culpæ, ex quo per lauacrum
 sancti baptismi mūdatis sunt, sed ce-
 lebratur Missa ad recommendandū
 redemptionis mysterium, sicuti not.
 Archid. in c. pro obeuntibus 13. q. 1.
 vt ostendatur ipsos paruulos ad vni-
 tatem corporis mystici pertinere, qd
 est notandum pro subtilibus (non ta-
 men celebratur eodem modo pro ip-
 sis, ac pro alijs, applicando in secun-
 do memento valorem Missæ eorum
 animabus Nauar. de horis can. c. 19.
 num. 65. vel cum solitis responsorijs,
 & solita Missa, vnde ad remouendū
 errorem, qui possit oriri posuit idem
 Nauarr. eo. tract. c. 22. n. 24. cum seq.
 officium dicendum in obitu paruu-
 lorum post baptismum susceptū de-
 cedentium.) Et pro vltima hora di-
 cimus Completorium quod omitten-
 dum non est, debetq. celebrari in ec-
 clesia hora debita, vel saltem post ve-
 speras, vbi clerici sunt mansionati.
 Dictum completorium, quia in eo
 completur communis vsus loquutio-
 nis, cibi, & potus, significans finem
 præsentis vitæ Gul. in ration. lib. 5.
 cap. 10. vbi qua ratione hæc hora in-
 stituta, qualiter ordinata, quid signi-
 ficet, cum precibus, symbolo, & alijs
 cum hymno. Te lucis ante termi-
 num quo Deum poscimus, noctem
 fore saluam ab omnibus malis, ipsoq.

docemur omni hora præces ad Deū esse porrigendas, sicuti ante lucem in hymno. Iam lucis, & in vltima, quæ est Completorium, & fortius propter varias illusiones, phantasmataque, & alia, quæ hostis antiquus noctis tempore immittit. Dicendumque est præcipue omnibus diebus sabbatorum ad honorem Gloriosæ Virginis Mariæ omnium aduocatae, ad cuius summas laudes, propter maximam deuotionem, quam habemus
 31 ad ipsam dicimus. † Quod ipsa est inuocanda in omnibus necessitatibus nostris. Bern. in Home. 2. super Missus est, quæ si pie inuocetur, non deerit necessitatibus nostris. vnde aquæductui eam ipse deuotus doctor assimilat, cum per ipsam ad nos omnes gratiæ profluant: Cassa. in sua glor. 3. par. 4. confide. quæ inter sanctos primatum obtinet. Gul. in ration. lib. 6. cap. 7. num. 1. gloss. in l. omnes dies, in verb. apostolicæ. C. de fer. assumpta in cælum in anima, & corpore. Host. in c. ne imitaris, de confit. sed quo anno ætatis suæ variatur, alij in 62. alij in 63. cæteri vero in 60. vt residet Gul. eod. lib. c. 24. num. 1. plenius Berard. de Bult. in suo mar. par. 11. per tot. dicit tamen Dionysius in sua cronica, quod Maria virgo obiit anno 12. post Christi passionem, de diui. nomi. cap. 3. Ioann. Dried. de eccle. scriptu. lib. 3. cap. 1. fol. 201. qui Beatus Dionysius testatur mortis tempore ipsius Gloriosissimæ Virginis interfuisse cum Timotheo, vbi etiam præsentibus fuerunt omnes Apostoli ministrantes, licet dispersi essent, virtute tamen Spiritus sancti vniti (excepto Thoma, qui venit tertio die, & non caret mysterio)

vt optime scribit Ioan. Damasc. in ferm. de Assumptio. Beat. Mar. & 5. die talis festiuitatis celebramus. quantæ autem sanctitatis dum viueret fuerit, testis est ipse deuotus Dionysius, qui instructus de fide a Paulo Apostolo (supra c. 16. nu. 4.) cupiens videre gloriosam Virginem in terris, habentem Christum filium triumphantem in cœlis, eam videns admiratus dixit. Si de tui filij Diuinitate, non fuisset mihi a Paulo Apostolo prædicatum, faciliter te crederẽ esse Deū, quam merito omnes Reges, & Principes reuerenter adorant, & ad honorem cuius Ludouicus XI. Rex Franciæ ob maximam deuotionem introduxit hora meridiana pulsari campanam, qua populus genuflexo salutationem Angelicam ipsi Mariæ deuote exhiberet, vt refert Guag. & Carol. de Carcaf. lib. 1. Regal Franc. III. Iure, fol. 46. quod hodie vbique seruatur, o vere Gloriosa Virgo, quæ non tantum laudari potes, quantum debes, Monstra te esse matrem, sumat per te preces, qui pro nobis natus tulit esse tuus, quæ fuisti dignior, & excellentior omnibus Apostolis, de pœnit. & remiss. cap. noua. extendæ alas misericordiæ tuæ super me deuotissimum famulum tuum episcopum: propitiare supplex oro Regina cœlorum dirige semitas meas, & totius Populi Rauellensis, (nunc etiam Sarnensis) commisi, in viam salutis, & in vltimo exitu duc animam meam, omniumq. mihi commissorum ad suum verum redemptorem vnigenitum filium tuum Dominum nostrum Iesum Christum, qui cum Patre, & Spiritu sancto sit benedictus in secula seculorum, & sic

& sic per te gratiæ suæ munera acci-
 32 piamus. Amen. † Sint et intenti ipsi,
 & episcopus prouideat circa officium
 benedictionis ramorum palmarum, &
 candelarum in die Purificationis ipsius
 Virginis, quod fiat processio sollemnis cum
 candelis ardentibus, & rationem assignat
 Gul. lib. 7. c. 7. quia notat in ipsa can-
 dela ardenti, Christi charitas; & amor
 ex tribus. Primo ratione compositionis
 cum candela ardens consistat ex igne,
 cera, & papir. per ignem Christi dei-
 tas, quia Deus noster ignis consumens,
 in cæra caro Christi purissima quia
 sine corruptione ex intemerata Vir-
 gine est consumpta, in papiru alba, ani-
 ma Christi, quæ intus latet. Secundo
 ratione communicationis, quia seipsum
 consumpsit in nostrum lumen. Tertio
 ratione indeficientis participationis, quia
 lucet bonis, & malis. Matth. 4. c. expo-
 nit doct. in sermonibus eiusdem festi-
 uit. qua die candelarum usus expendit
 di. p magna cæremonia ab antiquis-
 33 simo in ecclesia Dei seruatur. † Sed
 non ex hoc ipsi laici possent pretende-
 re iurisdictionem, vel prescriptionem ip-
 sas candelas ex debito sibi dari, ut con-
 cludit Sylu. in verbo decima n. 7. per
 rationes, & firmabat per aliqua argu-
 menta dominus Carolus Motilius Ar-
 chiepiscopus Amalphitanus, nunc e-
 piscopus Viterbiensi, licet Fede. de
 Sen. cõs. 155. quæ sequitur Rosella cõ-
 trarium dixerit, & nobis placet, ex an-
 tiqua vniuersalis ecclesiæ cõsuetudi-
 ne: nec sunt mutanda, quæ antiquam ha-
 buerunt interpretationem. l. minime. ff.
 legib. & sic ubiq. obseruamus, vide
 Fely. in c. ad Apostolicam. in fin. de si-
 34 mon. † Itẽ in ipsa officij celebratio-
 ne, connumerantur præcipuæ, dies
 ieiuniorum, aduentus, quadragesimæ,

quatuor temporum, vigiliarum, quibus
 diebus officium est prolixius, &
 maiori attentione, & omnes in eccle-
 sia conuenire, ut frequentior sit po-
 puli concursus. Hoc addito, quod
 qualibet die dominica publicentur,
 & denuntientur populo ipsi dies ie-
 iuniorum, vigiliarum, quatuor tem-
 porum, quadragesimæ, aduentus, &
 festorum occurrentium in sequenti
 hebdomada ex decreto eiusdem Con-
 cil. Trid. sess. 25. tit. de del. cib. cum
 de aduentu semper quid proponen-
 dum sit fidelibus. & quod Aduentus
 Christi dicitur quatuor modis. In
 carne, in mente, in morte, & ad iudi-
 cium, & quam fuerit primus aduen-
 tus necessarius, cum totus langue-
 bat orbis, ut dicit Augusti. quod tunc
 magnus venit medicus, quando per
 totum mundum, magnus iacebat æ-
 grotus: quatuor tempora instituta a
 Calisto Primo Pontifice. an. dom.
 217. ex illo Zacch. cap. 8. denuntian-
 do duplex esse ieiunium spirituale,
 abstinere a peccatis de consecr. dist.
 5. c. nihil. corporale, abstinere a cibis.
 præceptum a Deo in Paradiso. 35.
 dist. c. 6. quadragesimale de iure diu-
 no, sed ecclesia Spiritu Sancto edo-
 cta declarauit tempus debitum. Mar. c.
 2. venient autem dies, cum auferetur
 ab eis sponsus, & tunc ieiunabunt in
 illis diebus. dom. Card. Hosius in lib.
 confess. c. 91. vbi ex multis probat ie-
 iunium quadragesimale cælesti maie-
 state esse præceptum, non terrena-
 cogitatione inuentum fol. 653. sicut
 pessimus ille Arrius sentiebat, qui
 negabat se esse ieiunaturum cum
 ecclesia, ut idem libro tertio confut.
 testatur. fol. 62. Couar. libro 4. vari-
 resolution. capitulo 20. vbi de ieu-
 I 3 nio,

nio, naturali, diuino, ecclesiastico, ho-
 ra prandij, cibisq. debitis differit, & di-
 citur ieiunium perfectum in tribus. In bo-
 num, quando quis ieiunat in charita-
 te ad satisfaciendum Deo pro pecca-
 tis. In melius, quando ieiunat in Dei
 honorem & proximi utilitate, mini-
 strando pauperibus, quod sibi per absti-
 nentiam subtrahit. In optimum, quando
 homo ex vna parte abstinet, & ex alia
 bona agere non cessat. Adiuuando ieiu-
 nium suum oratione, eleemosyna, & spi-
 rituali laetitia. S. Ant. in 2. tit. 6. cap. 2.
 multa Nauar. in Man. c. 21. n. 11. Hec
 populis denuntiari salutare semper
 35 visum est. Aduertendumque est etiam,
 ne vnquam cantus lasciuus, vel impu-
 rus, inhonestusve misceatur. Nam licet
 cantus sit necessarius, vt probat Al-
 bert. de Fer. cod. c. 1. nu. 57. & laudat
 ex Conc. Trid. sess. 23. de reform. cap.
 18. §. vt vero: is tamen debet esse ho-
 nestus sess. 22. de obseru. & euit. in ce-
 lebr. Miss. §. ab ecclesijs. Nau. in praed-
 dicto c. 21. nu. 10. in fine. Synod. pro-
 uinc. Mediol. 2. par. de Miss. & can. In
 de dicitur in c. 1. de vit. & hon. cler.
 in extrauag. docta sanctorum patrum
 decreuit autoritas, vt in diuinae lau-
 dis officijs, quae debitae seruitutis ob-
 sequio exhibentur, cunctorum mens
 vigilet. sermo non interrumpet, & mo-
 desta psallentium grauitas placida mo-
 dulatione decantet. nam in ore eorum,
 dulcis resonabat sonus: quippe omni-
 no sonus in ore psallentium resonat,
 cum Deum corde suscipiunt, dum lo-
 quuntur verbis, in ipsis quoque canti-
 bus deuotionem accedunt: cum mul-
 tis ad propositum facientibus. Vbi
 qui nouos, & inusitados miscent can-
 tus, discipuli nouellae scholae dicunt.
 §. sed nonnullae, & ordinarijs locorum

mandatur de puniendo excedentes,
 & quod semper cantus illibata inte-
 gritas remaneat. Flor. eod. cap. 4. §. 9.
 36 Praecipendum item est, vt Missa con-
 cordet frequenter cum officio, nec or-
 dinaria, seu ferialis de facili praeter-
 mittatur, propter aliam ex deuotione,
 de celebr. Miss. cap. quidam. & cap.
 creatura. Abb. in cap. 1. nu. 8. de vit. &
 hon. cleri. Marti. Nau. in Man. cap.
 21. 1. praep. Ferdin. Paez in re-
 pet. c. Missas. nu. 15. cum seq. de con-
 secr. dist. 1. licet communis sit opinio,
 ex tolerantia totius vniuersalis eccle-
 siae, satisfieri praep. quolibet audi-
 re. & cap. 2. de celebr. Miss. varijs mo-
 dis interpretatur & praestat, quod pre-
 cedat de congruitate, licet rationabi-
 le sit Missam cum officio conuenire.
 vide Domi. de Soto. in 4. dist. 13. q. 2.
 37 art. 1. circa finem. Praeterea non omittatur pra-
 uideri circa officium anniuersariorum,
 & quod continuis diebus debitis ce-
 lebratur, & si in diebus Dominicis, &
 festiuis occurrant, fiant diebus praecedentibus,
 quia melius est praeveneri, quam postponere.
 Io. de Selu. de benef. 1. part. q. 5. n. 95. Gul. in ratio. de
 offic. mort. lib. 7. cap. 35. nu. 16. cum
 seq. circa quae obsecro, & obtestor
 dominos meos Coepos per diuinum
 iudicium, vt sint vigiles, vt ipsa cele-
 brentur pro fidelibus defunctis, qui
 reliquerunt, idque diligenter, quia iam
 experti vidimus, & testamur, a multis
 omitti: est autem Annuersarium, quod fit
 pro defuncto anno reuoluto a die
 mortis suae gl. & doct. in citato c. cum
 creatura. de cele. Miss. & in ecclesia,
 vbi fuit sepultus testator, dixit Ra-
 phael. Cum. conf. 12. sic de sanctis, cum
 anniuersariorum eorum dies celebra-
 tur dicit statutum fuisse in Concilio
 Afric.

Aphric. c. 13. Io. Eckius. de hor. canon. fol. 183. & ipsorum distributio tantum danda est presentibus, supra c. 15. nu. 25. non obstante quavis consuetudine. Fran. a Rip. de Arbit. resp. 38 1. nu. 8. † Et eo fortius tenentur pro ipsis celebrandis, si inde habent redditus constitutos: non enim est simonia pro celebratione ipsorum anniuersariorum redditus accipere, sed licitum, immo meritorium eos constituere iuxta doctrinam Imo. in c. quoniam enormis. ne prel. vic. suas. vbi not. vide de materia. sicuti non est prohibitum, sed permillum apponi conditiones spirituales, & de redditibus, quod singulis annis Missæ celebrentur, unde valet legatum factum a testatore, de annis ducatis decem, pro Missis, seu anniuersarijs celebrandis: & quid si non dicantur, an debeantur ipsi redditus, idem Franc. Ripa in l. nemo potest nu. 125. cum seq. ff. de leg. 1. disputando ad partes sic concludit. & in l. ex facto. ff. ad Trebb. ex quo verissima redditur conclusio Nauar. in Man. cap. 27. nu. 257. quod de pecunia legata parochi, vel de eius lucro ad rationem quinq. pro centenario, quot annis tot Missæ dicantur, nihil posse opponi, quin legatum non teneat per ea, quæ ibi adducit, ad quæ 40 stionem autem si testator possit apponere conditionem in legato, quod si Missæ non celebrentur, possint hæredes ad arbitriū reuocare legatum vide Bar. in l. 1. nu. 3. & nu. 0. ff. de condit. indeb. 39 Barb. conf. 23. lib. 1. † Aduertat insuper, quod in processionibus faciendis solita dicantur officia, nec omittatur debitas fieri, generales institutas ab ecclesia, siue ex necessitate, seu consuetudine loci, ad quas omnes etiā ex-

pti (exceptis, manentibus perpetuo in strictiori clausura) venire tenentur, iuxta decretum ipsius Concil. Trid. sess. 25. de reform. regul. c. 13. §. exempti autē: & si laici eas turbauerint, ut plerumq. visum est, excommunicentur, procuretq. eos puniri tanquam turbantes diuini officium. l. si quis in hoc genus. & auct. sed nouo iure. ibid. posita C. de episcop. & cler. † Neq. ipsas processiones, seu litanias ferat episcopus, quod laici faciant, cum ipsæ non possint a laicis celebrari, sine clericis, orationibus, & cruce. Pulcher text. in alleg. auct. Sed nouo iure. in fin. vbi de pœna turbantium. iuncto tex. c. in loco 5. q. 4. vbi vide, & de ipsis multa per Gul. in ration. lib. 6. c. 102. ipsis inuentis a Gregorio Primo Pontifice. Alphons. Aluar. in suo Specul. cap. 33 fol. 85. Solent enim Pontifices Romani, secundum varietatem, & exigentiam temporum, necessitatesque existentes, quibus ecclesia Dei fatigaretur, & totius Christianitatis status, certas institueræ præces, quibus continuo ad Deum missis humili, & contrito corde, fideles a peccatis conuersi digni reddantur & veniam peccatorum obtinere, & christianum orbem in melius regi, quod 41 & frequentius introduxerunt. † Sed his nostris infelicibus temporibus, quibus ecclesia Dei a multis fatigatur propter hæreticos, vgnoceros, populorum seditiones, multaq. alia imminetia, particulares litanias indixit fieri in omnibus ecclesijs, secularibus, regularibus, & claustralibus, & ab omnibus ecclesiasticis B. D. N. Dñs Greg. XIII. Pont. Max Princeps eximie sanctitatis, singularisq. prudentiæ, (& cui Deus sapientiam

dedit ecclesiam suam optime regere) imitatus, & ipse sanctum Gregorium primum Pontificem suum prædecessores (qui iuxta eius vitam, & scriptis, & operibus ecclesiam Dei multum illustravit) in ultimis litteris sub data Romæ 3 Cal. Augusti 578. Pont. sui an. 7. quas ipsi canonici ubi in ecclesia sunt ordinati singulis diebus ante altare, vel post Missam vel primum, decantare habent, cum præcibus inductis. in §. sacra vero: in alijs vero festiuis cum processione addita per ecclesiam. §. diebus vero. qui vero ecclesias non habent, domi recitare tenentur, vers. quodq. nec cessare episcopus faciat, donec aliter fuerit ordinatum, iuxta tenorem ipsarum litterarum eod. §. sacra. lex enim semper lo-

quitur. hodie. ff. de pæn. sic etenim orando, & flendo peccata, Deus redditur propitiabilis cunctis, qui eum toto corde requirunt. 2. Paral. 3. c. 11. vt per suam misericordiam veniat nos consolari, quia iam sumus in quarta vigilia Marc. cap. 6. Aluar. Pelag. de plant. eccle. lib. 1. c. 55. col. 3 quod cõsequimur si ambulauerimus in perfectione charitatis, non deuiando a recta linea mandatorum Dei. lo. 1. c. 2. Qui seruat verbum eius, in hoc charitas Dei est perfecta, & habendo ita cor fixum ad Deum, vt non solum nõ declinemus ab eius voluntate, sed neq. possimus, Domi. Sot. in 4. dist. 19. questio. 3. ar. 2. colum. 3. Luc. cap. 11. Beati, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud, &c.

DE ALTARIBVS SINE DOTE

non fundandis.

CAP. VIGESIMVM PRIMVM.

S V M M A R I V M.

1 Syluester Papa primus instituit ritus consecrandi altaria. 2 Martyrum reliquie ponuntur in consecratione altarium. 3 Corpus Christi non debet recondi sub altare pro reliquia. 4 Altare quid sit, & quid significat. 5 Christus quomodo significatur per altare. 6 Altare est duplex. 7 Episcopi an hodie habeant priuilegium altaris portatilis. ex Concil. Trid. nu. 8. 9 Altare debet esse lapidum, & quare.	10 Altaria fundata in ecclesia debent habere dotem competentem, & quæ sit dos competens. numero undecimo. 12 Altare in ecclesia consecrata non potest erigi sine consensu episcopi. 13 Altaria constructa auctoritate episcopi dicuntur beneficia ecclesiastica. 14 Clericus construens, aut destruens altare in ecclesia consecrata inconsulto episcopo, qualiter puniatur. 15 Altare non potest erigi supra sepulchra hominum.

Altare.